

ÚSPEŠNÁ MEDZINÁRODNÁ OBHAJOBA DIZERTAČNEJ PRÁCE DOKTORANDKY KATEDRY GERMANISTIKY

Cotutelle de thèse na Filozofickej fakulte UMB a Viedenskej univerzite

Finále medzinárodného „vedeckého sviatku“: spoločná fotografia pred galériou osobností banskobystrickej lingvistickej slovakistiky Katedry slovenského jazyka a komunikácie Filozofickej fakulty UMB. Zľava prof. Paponová, prof. Patráš, prof. Newerkla, Dr. Hliničanová, prof. Vaňko, doc. Bohušová a doc. Klincková.

Foto: PaedDr. Ivan Očenáš, PhD.

Na konci uplynulého akademického roka, v tradične vymedzenom období „dizertačnej žatvy“, bol ukončený medzinárodný slovensko-rakúsky projekt dizertačnej práce Mgr. Miroslavy Hliničanovej, PhD., v študijných programoch všeobecná jazykoveda / Sprachwissenschaft, koncepčne budovaný ako prestížne binacionálne štúdium *cotutelle de thèse*. 27. augusta 2015 bolo trojročné systematické úsilie doktorandky, jej školiteľky i školiteľa zavŕšené úspešným vystúpením, vykonaným pred medzinárodnou komisiou pre obhajoby dizertačných prác.

V postavení predsedu komisie pôsobil prof. PaedDr. Vladimír Patráš, CSc., garant študijného programu 3. stupňa všeobecná jazykoveda, zo školiaceho pracoviska – Katedry slovenského jazyka a komunikácie FF UMB v Banskej Bystrici. Členkou komisie bola doc. PhDr. Janka Klincková, PhD., z tej istej katedry a PD Dr. phil. habil. Mária Paponová, CSc., z FF UPJŠ v Košiciach. Ako člen komisie za partnerskú rakúsku inštitúciu fungoval Univ.-Prof. Mag. Dr. Stefan M. Newerkla z Inštitútu slavistiky Viedenskej univerzity, osobnosť slavistického vedeckého sveta a kultúry. Dizertačnú prácu oponovali a posudky vypracovali prof. Newerkla, prof. PhDr. Juraj Vaňko, CSc., z FF UKF v Nitre a doc. PhDr. Martina Kášová, PhD., z FF UPJŠ v Prešove. Úryvky z posudkov sú zdokumentované v prílohe tohto článku.

universität
wien

ERUDITIO
MORES
FUTURUM

Školiteľmi dizertačnej práce boli doc. PhDr. Zuzana Bohušová, PhD., z Katedry germanistiky FF UMB v Banskej Bystrici a Univ.-Prof. Dr. Wolfgang U. Dressler z Inštitútu lingvistiky Viedenskej univerzity a z Rakúskej akadémie vied. M. Hliničanová uskutočnila korpusovo-lingvistický výskum v oblasti morfonotaktiky a plurálových dvojtvarov v komparácii oboch jazykov v rámci témy *Konkurrenz und Kooperation der Sprachkomponenten im Deutschen und im Slowakischen* – Konkurencia a kooperácia jazykových komponentov v nemčine a slovenčine. Pripravila a na posudzovanie predložila rozsiahlu 258-stranovú dizertáciu s porovnávacím kompozičným skeletom, napísanú v nemeckom jazyku, vedecky inšpiratívnu pre obe lingvistické tradície, rozvíjajúce sa v blízkom sociokultúrnom prostredí a lingvokomunikačnom kontexte. Netreba zdôrazňovať, že prof. Dressler je špičkovou osobnosťou rakúskej a svetovej jazykovedy. Pre Filozofickú fakultu UMB je veľkou čťou a prejavom dôvery, že na základe témy, ktorú vypísala slovenská školiteľka, prof. Dressler pozval slovenskú doktorandku do rakúskej výskumnej zostavy.

Doktorandka so školiteľmi pred Rakúskou akadémiou vied do Viedni

M. Hliničanová súbežne študovala na obidvoch univerzitách – na Filozofickej fakulte UMB v Banskej Bystrici a na Viedenskej univerzite. Na zabezpečenie takéhoto náročného pôsobenia získala štipendia Národného štipendijného programu a Akcie Rakúsko – Slovensko. Čiastkové výsledky svojich výskumov postupne predstavila na kolokviách vo Viedni a na medzinárodných kongresoch v Salzburgu a Pise. Ocenenie si zasluhuje aj v súvislosti s dodržaním štandardnej dĺžky štúdia, pretože mala dvojité penzum povinností. Okrem toho administratíva, ktorá sprevádza medzinárodné štúdium *cotutelle de thèse*, má takmer nepredstaviteľný objem. Tento typ štúdia okrem doktorandky kladie nesmierne nároky aj na oboch školiteľov po odbornej i organizačnej stránke.

Komisia pre obhajoby dizertačných prác navrhla absolventke medzinárodného doktorandského štúdia udeliť vedecko-akademickú hodnosť „philosophiae doctor“ (PhD.) na Univerzite Mateja Bela i na Viedenskej univerzite. Mgr. Miroslava Hliničanová, PhD., sa tak zaradila medzi najúspešnejších absolventov študijného programu 3. stupňa všeobecná jazykoveda. Jej kompetentné počinanie počas štúdia a zvládnutie jeho záverečnej fázy vedno s osobnostným úspechom potvrdzuje koncepcnosť študijného programu a profesionalitu školiteľov – vedcov a pedagógov na banskobystrických pracoviskách. Tak poskytuje presvedčivý dôkaz o vskutku medzinárodnej úrovni jedného z doktorandských štúdií na Univerzite Mateja Bela, ktoré svojou náročnosťou a výsledkami bez nadsadzovania zodpovedá aj vysokým akreditačným nárokom a kritériám.

prof. PaedDr. Vladimír Patráš, CSc. – doc. PhDr. Zuzana Bohušová, PhD.

Príloha – úryvky z posudkov rakúskeho školiteľa a oponentov:

Prof. Dr. Wolfgang U. Dressler, Universität Wien, Österreichische Akademie der Wissenschaften

Für das Deutsche konnte die Kandidatin auf mehr Vorarbeiten aufbauen als für das Slowakische, wo sie zum ersten Mal Modelle der Natürlichen Morphologie, der Morphonotaktik, der Überabundanz und von Corbetts Kanonischer Typologie anwendet. Deshalb weist ihre Dissertation größere Innovationen für das Slowakische als für das Deutsche auf. Es wäre sehr wünschenswert, wenn diese Dissertation, aus deren ersten Bereich bereits gemeinsame Publikationen eingereicht worden sind, als umfangreiche Monographie publiziert werden könnte.

doc. PhDr. Martina Kášová, PhD., Prešovská univerzita

Vyzdvihujem najmenej štyri pozitíva tejto práce. Je to jej detailne premyslená štruktúra, výskumný interdisciplinárny záber, tematické novátorstvo a nadštandardný rozsah.

Autorkin záujem, ako som už spomenula, sa sústreďuje na praktický výskum, ktorý je rozsiahly, jednotný, dôsledný, systematický, cieľavedomý, ukryvajúci množstvo mravej práce. Vidím v ňom pozitívnu hodnotu doktorandskej práce. Dizertantka sa podujala na úlohu, ktorá si vyžaduje trpezlivé hľadanie a jemnú analýzu vybraných jazykových komponentov. Nastolené hypotézy sú sformulované jasne a zrozumiteľne. Miroslava Hliničanová navrhla istý model analýzy, rozbor ilustrovala na príkladoch, komentovala javy, naznačovala problémy a ich možné riešenia.

Univ.-Prof. Mag. Dr. Stefan Michael Newerkla, Univerzita Viedeň

Čo sa týka prístupu k problematike, dizertantka presne vymedzuje použité korpusovo- a počítačovolingvistické metódy a aktuálne teoretické modely v rámci kontrastívnej lingvistiky. So zreteľom na teóriu prirodzenej fonológie a morfológie ide v prvej časti práce najmä o fonotaktický model Beats-and-Binding poľskej lingvistiky Katarzyny Dziubalskej-Kořaczyk a v druhej o vedecké koncepty ako napr. teóriu „nadbytku,“ (angl. *overabundance*) v koncepcii talianskej lingvistky Anny M. Thornton a kanonickú typológiu v ponímaní britského lingvistu Grevilla C. Corbetta. Uvedené metódy sú skutočne základnými súradnicami analýzy a interpretácie skúmaných dát. V aplikácii týchto modelov a konceptov na stanovené ťažiská kontrastívneho výskumu nemčiny a slovenčiny spočíva aj

hlavný inovatívny prínos celej dizertácie. Dizertantka vo svojej práci dokazuje, že disponuje všetkými lingvistickými kompetenciami a zručnosťami potrebnými pre úspešné zvládnutie témy.

prof. PhDr. Juraj Vaňko, CSc., UKF Nitra

Práca Mgr. M. Hliničanovej sa neobmedzuje na skúmanie fonologickej štruktúry morfémy (v zmysle Trubeckého ponímania morfonotaktiky), ale orientuje sa aj na problematiku kombinácie morfémy. Autorka teda morfonotaktiku chápe ako interakciu medzi morfontaktikou a fonotaktikou, ktorá reprezentuje subsystém morfonológie. K týmto metodologickým východiskám autorka ešte pripája preferenčnú teóriu univerzálnej príznakovosti, podľa ktorej niektoré prvky vo fonológii a v morfológii sú menej príznakové ako iné. Vzhľadom na to, že pri flektívnych jazykoch sa predpokladá väčšia príznakovosť spoluhláskových skupín v koncovkových zoskupeniach a menej v slovotvorných zoskupeniach, autorka celkom prirodzene venuje väčšiu pozornosť flektívnej morfológii. Jazykový materiál pre svoju kontrastívnu analýzu čerpá z dvoch nemeckých, resp. rakúskych elektronických korpusov a zo Slovenského národného korpusu. Takto sa na základe bohatého jazykového materiálu M. Hliničanovej darí robiť podrobný výklad rôznych aspektov morfonotaktických javov a tvarových dubliet v slovenčine a v nemčine, a to nielen v ich ideálnom (systémovom) ukotvení, ale aj v reálne fungujúcej jazykovej praxi.